

**ВСП «БЕРДЯНСЬКИЙ КОЛЕДЖ ТАВРІЙСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО  
АГРОТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ**

**до самостійного вивчення дисципліни**

**«ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО»**

**ДЛЯ СТУДЕНТІВ**

**СПЕЦІАЛЬНОСТІ 5.14010301 «ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО»**

**Тематика самостійних робіт  
з дисципліни «Туристичне краєзнавство»  
для студентів спеціальності 5.14010301 «Туристичне краєзнавство»**

| № з/п | Назва теми                                                                                                                                                                                                                                          | Кількість годин |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | <b>Тема 1. Вступ. Туристичне краєзнавство України</b><br>1. Матеріальна база туризму<br>2. Джерела національного краєзнавства<br>3. Форма краєзнавства                                                                                              | 6               |
| 2     | <b>Тема 3. Туристична картографія</b><br>1. Знакування туристичних маршрутів на місцевості                                                                                                                                                          | 4               |
| 3     | <b>Тема 4. Стан та перспективи розвитку галузі туризму в Україні</b><br>1. Авторитет України у світовому туристичному співтоваристві<br>2. Перспективні напрями українського туризму<br>3. Необхідні ресурси та умови розвитку українського туризму | 10              |
| 4     | <b>Тема 5. Туристичні ресурси України</b><br>1. Основні фортеці, замки та музеї України<br>2. Спелеотуризм                                                                                                                                          | 12              |
| 5     | <b>Тема 6. Види туризму на території України</b><br>1. Діловий туризм<br>2. Релігійний туризм, міста та місця паломництва                                                                                                                           | 11              |
| 6     | <b>Тема 7. Область (місто) – туристичний центр світового значення</b><br>1. Музейна спадщина Запорізької області та м. Бердянська<br>2. Сокральні об'єкти Запорізької області та м. Бердянська                                                      | 7               |
|       | <b>Разом</b>                                                                                                                                                                                                                                        | <b>50</b>       |

1. Матеріальна база туризму
2. Джерела національного краєзнавства
3. Форма краєзнавства

**Мета: навчальна:** Надати характеристику матеріальній базі туризму, зрозуміти сутність джерел національного краєзнавства; розглянути та проаналізувати форми краєзнавства

**Кількість годин:** 6 год.

**Вид контролю:** письмове опитування

**Міжпредметні зв'язки:** географія туризму, технологія і організація туристичної діяльності, історія туризму

**Література:**

1. Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2007р.
2. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. – К.: Альтерпрес, 2003р.
3. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: навч. посіб./ за редакцією проф. Ф.Д. Заставного – К.: Знання, 2006р.
4. Івченко А.С. Вся Україна. – К.: ГНПП «Картографія», 2008 г.
5. Низовский А.Ю. 100 великих чудес Украины. – К.: «Арий», 2010 г.
6. Дивовижна Україна / Авт. – упор.: Т.С. Жабська, Г.С. Тетелтман, К.В. Шаповалова. – Х.: Фактор, 2011 р.

**План вивчення:**

1. Прочитати текст
2. З'ясувати основні питання тексту
3. Засвоїти прочитане
4. Перейти до заключного етапу засвоєння і опрацювання записів.

**Питання для контролю:**

1. Охарактеризуйте внесок українських учених у формування теорії національного краєзнавства.
2. Надайте характеристику матеріальній базі туризму
3. Назвіть основні завдання туристичного краєзнавства на сучасному етапі.
4. Назвіть джерела краєзнавства
5. Розкрийте сутність форм краєзнавства.

**Методичні вказівки:**

1. При вивченні матеріальної бази туризму необхідно звернути увагу на те,

що туристська індустрія спирається на матеріальну-технічну базу (МТБ), що є основою розвитку організованого туризму.

До матеріально-технічної бази туризму відносяться: туристські фірми (туроператори і турагенти), готелі, туристські бази, підприємства харчування і торгівлі, автотранспортні підприємства, пункти прокату туристського спорядження та інвентарю, бюро реалізації туристських путівок, контрольно-рятивні служби, туристські клуби, станції тощо.

У основу класифікації об'єктів МТБ туризму покладено три основні ознаки: види надання послуг, економічні елементи, види власності суб'єктів господарювання.

2. Необхідно запам'ятати, що до основних джерел туристичного краєзнавства прийнято відносити:

- краєзнавчу бібліографію;
- картографічні джерела (архіви музеїв, державні архіви);
- усні джерела (усна народна творчість: казки, легенди, думи, пісні, прислів'я і приказки тощо);
- статистичні джерела;
- спостереження за об'єктами і процесами природи;
- друковані джерела (підручники, довідники, енциклопедії, путівники, карти, журнали, газети тощо);
- пам'ятки історії та культури, пов'язані з історичними подіями в житті краю, розвитком суспільства і держави, а також твори матеріальної і духовної діяльності, які мають історичну, наукову, художню та іншу культурну цінність.

3. При розгляді форм краєзнавства необхідно звернути увагу на те, що залежно від завдань та масштабу досліджень розрізняють державне (наукове), шкільне і громадське краєзнавство.

**Тема 3. Туристична картографія. Питання до самостійного вивчення:**  
маршрутів на місцевості

**Мета: навчальна:** Надати характеристику система туристичних знаків на місцевості, зрозуміти необхідність використання туристичних знаків на місцевості; розглянути класифікацію туристичних маршрутів

**Кількість годин:** 4 год.

**Вид контролю:** письмове опитування

**Міжпредметні зв'язки:** історія туризму, географія туризму

**Література:**

1. Любіщева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2007р.
2. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. – К.: Альтерпрес, 2003р.
3. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: навч. посіб./ за редакцією проф. Ф.Д. Заставного – К.: Знання, 2006р.
4. Ивченко А.С. Вся Украина. – К.: ГНПП «Картография», 2008 г.
5. Низовский А.Ю. 100 великих чудес Украины. – К.: «Арий», 2010 г.
6. Дивовижна Україна / Авт. – упор.: Т.С. Жабська, Г.С. Тетелтман, К.В. Шаповалова. – Х.: Фа
7. ктор, 2011 р.

**План вивчення:**

1. Прочитати текст
2. З'ясувати основні питання тексту
3. Засвоїти прочитане
4. Перейти до заключного етапу засвоєння і опрацювання записів.

**Питання для контролю:**

1. За якими критеріями здійснюється класифікація туристичних маршрутів?
2. Які маршрути відносять до місцевих (краєзнавчих)?
3. Як класифікують туристичні знаки відповідно до виконуваних функцій?
4. Дайте визначення поняттю «туристична марка»
5. Які знаки відносять до попереджувальних?
6. Якими навиками повинен володіти турист-краєзнавець, щоб впевнено почувати себе у незнайомій місцевості?

**Методичні вказівки:**

1. Опрацюйте лекційний матеріал і літературні джерела, дайте письмові відповіді на поставлені питання.
2. При розгляді цього питання зверніть увагу на критерії класифікації

туристичних маршрутів, на класифікацію туристичних знаків відповідно до виконуваних функцій.

3. Обов'язково зверніть увагу на кольори марки, які застосовуються для знакування короткотермінових (краєзнавчих) шляхів.

4. Основне завдання орієнтування полягає в тому, щоб витримати обраний напрям за будь-яких умов: удень і вночі, під час руху в тумані чи в дощ, на розчленованій або закритій (лісистій) місцевості тощо. Тому орієнтуватися треба безперервно, водночас кількома способами, які б доповнювали один одного і служили своєрідним контролем.

**Тема 4. Стан та перспективи розвитку галузі туризму в Україні** Питання до само  
Авторитет

України у світовому туристичному співтоваристві

2. Перспективні напрями українського туризму

3. Необхідні ресурси та умови розвитку українського туризму

**Мета: навчальна:** Надати характеристику місту України в світовому туристичному співтоваристві; зрозуміти перспективні напрями українського

туризму; розглянути перспективні напрями українського туризму

**Кількість годин:** 10 год.

**Вид контролю:** письмове опитування

**Міжпредметні зв'язки:** технологія і організація туристичної діяльності, географія туризму

**Література:**

1. Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2007р.
2. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. – К.: Альтерпрес, 2003р.
3. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: навч. посіб./ за редакцією проф. Ф.Д. Заставного – К.: Знання, 2006р.
4. Ивченко А.С. Вся Украина. – К.: ГНПП «Картография», 2008 г.
5. Низовский А.Ю. 100 великих чудес Украины. – К.: «Арий», 2010 г.
6. Дивовижна Україна / Авт. – упор.: Т.С. Жабська, Г.С. Тетелтман, К.В. Шаповалова. – Х.: Фактор, 2011 р.

**План вивчення:**

1. Прочитати текст
2. З'ясувати основні питання тексту
3. Засвоїти прочитане
4. Перейти до заключного етапу засвоєння і опрацювання записів.

**Питання для контролю:**

1. Яке місце займає Україна у світовому туристичному співтоваристві
2. Наведіть перспективні напрями українського туризму
3. Визначить необхідні ресурси та основні умови розвитку українського туризму

**Методичні вказівки:**

1. Опрацюйте лекційний матеріал і літературні джерела, дайте письмові відповіді на поставлені питання.
2. Зверніть увагу на перспективні напрями українського туризму
3. Обов'язково визначить необхідні ресурси та основні умови розвитку українського туризму

**Тема 6 Туристські ресурси України** Питання до самостійного вивчення:  
України

2. Спелеотуризм

**Мета: навчальна:** Надати характеристику основним фортецям, замкам та музеям України; розглянути перспективні напрями українського туризму

**Кількість годин:** 14 год.

**Вид контролю:** письмове та усне опитування

**Міжпредметні зв'язки:** історія туризму, спортивний туризм, активні види туризму

### **Література:**

1. Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2007р.
2. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. – К.: Альтерпрес, 2003р.
3. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: навч. посіб./ за редакцією проф. Ф.Д. Заставного – К.: Знання, 2006р.
4. Ивченко А.С. Вся Украина. – К.: ГНПП «Картография», 2008 г.
5. Низовский А.Ю. 100 великих чудес Украины. – К.: «Арий», 2010 г.
6. Дивовижна Україна / Авт. – упор.: Т.С. Жабська, Г.С. Тетелтман, К.В. Шаповалова. – Х.: Фактор, 2011 р.

### **План вивчення:**

1. Прочитати текст
2. З'ясувати основні питання тексту
3. Засвоїти прочитане
4. Перейти до заключного етапу засвоєння і опрацювання записів.

### **Питання для контролю:**

1. Яким чином можна використовувати замки, фортеці і монастирі України в туристичних цілях
2. Що таке музеї та яку суспільну роль вони відіграють?
3. Опишіть історію розбудови музейної мережі нашої держави.
4. Як класифікують музеї України?
5. Охарактеризуйте найвідоміші музеї Вашого краю.
6. Дайте визначення «природна печера» та «спелеологія»
7. Дайте характеристику найвідомішим печерам України
8. Яким чином карстові печери використовують для спелеотуризму та спелеотерапії
9. Охарактеризуйте проблеми та перспективи використання українських печер у туристичних цілях

### **Методичні вказівки:**

1. Опрацюйте лекційний матеріал і літературні джерела, дайте письмові відповіді на поставлені питання.
2. Підготуйте доповіді з мультимедійним забезпеченням на теми:
  - «Фортеці України»;
  - «Замки України»;
  - «Музеї України».
3. Зверніть увагу на те, що спелеотерапія — це використання мікроклімату печер, шахт для лікування цілого ряду захворювань, один з стародавніх і широко

розповсюджених у наші часи методів оздоровлення в багатьох країнах світу, а також на розвиток спелеотуризму в Україні

#### **Тема 6. Види туристичних послуг в Україні**

1. Діловий туризм
2. Релігійний туризм, міста та місця паломництва

**Мета: навчальна:** Розглянути види туризму, надати характеристику діловому туризму, сформулювати поняття про релігійний та міста і місця паломництва в Україні

**Кількість годин:** 11 год.

**Вид контролю:** письмове опитування

**Міжпредметні зв'язки:** історія туризму, спортивний туризм, активні види туризму

#### **Література:**

1. Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2007р.
2. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. – К.: Альтерпрес, 2003р.
3. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: навч. посіб./

за редакцією проф. Ф.Д. Заставного – К.: Знання, 2006р.

4. Ивченко А.С. Вся Украина. – К.: ГНПП «Картография», 2008 г.

5. Низовский А.Ю. 100 великих чудес Украины. – К.: «Арий», 2010 г.

6. Дивовижна Україна / Авт. – упор.: Т.С. Жабська, Г.С. Тетелтман, К.В. Шаповалова. – Х.: Фактор, 2011 р.

#### **План вивчення:**

1. Прочитати текст
2. З'ясувати основні питання тексту
3. Засвоїти прочитане
4. Перейти до заключного етапу засвоєння і опрацювання записів.

#### **Питання для контролю:**

1. Надайте характеристику ділового туризму
2. Які центри релігійного туризму та паломництва ви знаєте?
3. Особливості організації релігійних турів в Україні

#### **Методичні вказівки:**

1. Опрацюйте лекційний матеріал і літературні джерела, дайте письмові відповіді на поставлені питання

2. Зверніть увагу, що до основних цілей здійснення ділових подорожей відноситься:

- проведення зустрічей і переговорів з партнерами;
- проведення нарад з керівництвом і колегами, представників філій і дочірніх структур;
- інспекція роботи представництв і філій;
- встановлення і налагодження ділових контактів;
- відвідини професійних заходів (виставок, конференцій і т. ін.);
- навчання співробітників;
- звернення в державні структури різних країн із метою здобуття сертифікатів, ліцензій, дозволів і т. ін.

3. Зверніть увагу на те, Україна має унікальні передумови щодо розвитку релігійного туризму як екскурсійного, так і паломницького напрямів. Це зумовлено багатою історією розвитку християнства на території країни, а також що в основі релігійного туризму в Україні лежить самодіяльний туризм віруючих. Релігійний туризм на території країни знаходиться в стадії розвитку.

**Тема Муобінатва (діяння) Запоріжжя і області Петитор. Бєрдовска значення** Питання до са

## 2. Сокральні об'єкти Запорізької області та м. Бердянська

**Мета: навчальна:** надати характеристику музейній спадщині Запорізької області та м. Бердянська, сформуванати поняття про сокральні об'єкти Запорізької області

**Кількість годин: 7 год.**

**Вид контролю:** письмове опитування

**Міжпредметні зв'язки:** історія туризму, географія туризму України, рекреаційна географія

## Література:

1. Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2007р.
2. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. – К.: Альтерпрес, 2003р.
3. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: навч. посіб./ за редакцією проф. Ф.Д. Заставного – К.: Знання, 2006р.
4. Івченко А.С. Вся Україна. – К.: ГНПП «Картографія», 2008 г.
5. Низовский А.Ю. 100 великих чудес Украины. – К.: «Арий», 2010 г.
6. Дивовижна Україна / Авт. – упор.: Т.С. Жабська, Г.С. Тетелтман, К.В. Шаповалова. – Х.: Фактор, 2011 р.

**План вивчення:**

1. Прочитати текст
2. З'ясувати основні питання тексту
3. Засвоїти прочитане
4. Перейти до заключного етапу засвоєння і опрацювання записів.

**Питання для контролю:**

1. Надайте характеристику музейній спадщині Запорізької області та м. Бердянська
2. Надайте характеристику сокральним об'єктам Запорізької області

**Методичні вказівки:**

1. Опрацюйте лекційний матеріал і літературні джерела, дайте письмово відповіді на поставлені питання
2. При вивченні теми зверніть увагу на музейну спадщину Запорізької області та м. Бердянська
3. Підготуйте презентацію на тему: «Сокральні об'єкти Запорізької області»